100 جىلدىق كۇرەس جولىندا جاڭا ساپارعا اتتانايىق · ايگىلى قايراتكەرلەر

ما بىنجاي:

”قاھارمان ولمەيدى“، وتباسى ـ وتان ەسەن ـ امان بولادى

ما بىنجايدىڭ سۋرەتى.
☐ شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

☐ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ٴتىلشىسى / ۋاڭ مين

”ما بىنجاي جولداس ولمەيدى!“. بۇل 1944 ـ جىلى جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوعىستاعى ۇلت قاھارمانى ما بىنجاي قازا بولعانىنان كەيىن، ماۋ زىدۇڭ جولداستىڭ وعان ارناپ جازعان ازا ٴسوزى. بۇگىنگى تاڭدا ما بىنجايدىڭ تۋعان جەرى حىبەيدىڭ شيانشيان اۋدانىندا قاھارمان رۋحى ٴالى جالعاسىپ، ادامداردى ەكپىندەي ىلگەرىلەۋگە جىگەرلەندىرۋدە.

ما بىنجاي 1902 ـ جىلى حىبەي ولكەسى شيانشيان اۋدانى دۇڭشينجۋاڭداعى كەدەي حۋيزۋ ديقان وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن. 1921 ـ جىلى ما بىنجاي شىعىس سولتۇستىك اسكەرلىككە بارادى، سوعىستاعى ەرلىگىمەن شىعىس سولتۇستىك ۇرىس ونەرى ٴتالىم ـ تاربيە مەكتەبىنە وقۋعا تاڭدالادى. 1924 ـ جىلى ول ۇزدىك ناتيجەمەن وقۋ تاۋسىپ، پايجاڭ مىندەتتى بەرىلەدى، كەيىن ىلگەرىندى ـ كەيىندى ليانجاڭ، يڭجياڭ، ورىنباسار تۋانجاڭ مىندەتتەرىن وتەيدى. 1929 ـ جىلى گومين توڭكەرىستىك ارمياسىنىڭ ۋاقىتشا جاساقتالعان 1 ـ جۇن 21 ـ شىسى 4 ـ تۋانىنىڭ تۋانجاڭى بولىپ وسىرىلەدى. 1931 ـ جىلى 18 ـ قىركۇيەك وقيعاسىنان كەيىن، گومينداڭ توڭمويىندارى ”سىرتقى جاۋعا توتەپ بەرۋ ٴۇشىن الدىمەن ەل ٴىشىن تىنىشتاندىرۋ كەرەك“ دەگەن كەرتارتپا ساياساتتان قايتپايتاندىقتان، ما بىنجاي ىزالانا ساۋىتىن شەشىپ، ٴمانسابىن تاستاپ، اۋىلىنا قايتادى.

لۋگوۋچياۋ وقيعاسىنان كەيىن، ەل تورعايداي توزىپ، تەگەۋرىندى تۇياق استىندا قالعان جاعدايدا، ما بىنجاي ٴوز قىستاعىنداعى اتپال ازاماتتاردى ۇيىمداستىرىپ جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى حۋيزۋ ەرىكتىلەر اترەتىن تۇزىپ كوتەرىپ، جاپون شاپقىنشى ارمياسىنا قارسى اتتانادى. 1938 ـ جىلى 4 ـ ايدا ما بىنجاي قوسىن باستاپ 8 ـ ارمياعا قاتىناسادى، ونىڭ قوسىنى ورتا حىبەي اسكەري رايونىنىڭ حۋيزۋ ٴتالىم ـ تاربيەشىلەر باس اترەتى بولىپ وزگەرتىلىپ، ما بىنجاي باس اترەت باستىعى بولادى. سول جىلى 10 ـ ايدا ما بىنجاي جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولادى. ول پارتياعا كىرۋ ٴوتىنىشىندە بىلاي دەپ جازادى: ”مەن وزىمدەگى بارىمدى ۇلى جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنا ارناۋعا، حۋيزۋ ۇلتىنىڭ ازاتتىعى مەن تۇتاس جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ازاتتىعى جولىندا كۇرەسۋ ۇلى ىسىنە ارناۋعا پەيىلمىن“.

1939 ـ جىلى حۋيزۋ ٴتالىم ـ تاربيەشىلەر باس اترەتى 8 ـ ارميا 3 ـ زۇڭدۇيىنىڭ حۋيزۋ تارماق اترەتى بولىپ وزگەرتىلىپ، ما بىنجاي سىلىڭيۋان بولادى. ونىڭ باستاۋىندا وزگەرتىلىپ قۇرىلعانىنان كەيىنگى حۋيزۋ تارماق اترەتىنىڭ جاۋىنگەرلىك قۋاتى ۇزدىكسىز ارتىپ، قوسىننىڭ ادام سانى 2000 نەشەگە جەتىپ، ورتا حىبەيدەگى دالالىق سوعىستا ٴبىرشاما ەرتە بەيىمدەلگەن جورىق جاساپ، شايقاس جۇرگىزۋگە شەبەر سايلاۋىت قوسىنعا اينالادى.

1940 ـ جىلدىڭ باسىنان 1941 ـ جىلى 7 ـ ايعا دەيىن ما بىنجاي باستاعان حۋيزۋ تارماق اترەتى وڭتۇستىكتەن سولتۇستىككە، باتىستان شىعىسقا قاراي جەدەل ىلگەرىلەپ، سوعىستا سان مارتە ەڭبەكتەر كورسەتىپ، ورتا حىبەي اسكەري رايونى جاعىنان ”المايتىن قامالى جوق، مۇقالماس، جەڭىلمەيتىن، كۇيرەمەس قۇرىش قوسىن“ دەگەن القاۋ الادى. 1942 ـ جىلى 8 ـ ايدا حۋيزۋ تارماق اترەتى بۇيرىق بويىنشا حىبەي ـ شاندۇڭ ـ حىنان جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى تىرەك بازاسىنا بارادى، ما بىنجاي حىبەي ـ شاندۇڭ ـ حىنان اسكەري رايونى 3 ـ بولىمشە اسكەري رايونىنىڭ سىلىڭيۋانى، قوسىمشا حۋيزۋ تارماق اترەتىنىڭ سىلىڭيۋانى بولىپ تاعايىندالادى.

1937 ـ جىلدان 1944 ـ جىلعا دەيىن ما بىنجاي ٴوز باسقارۋىنداعى حۋيزۋ ـ حانزۋ جاۋىنگەرلەرىنە قولباسشىلىق ەتىپ جاپون قۋىرشاق ارمياسىمەن سوعىسىپ، كوپىرلەردى جارىپ، تاس جولداردى تالقانداپ، تورۋىلداي شابۋىلداپ، ورتا حىبەي جازىعىندا، بوحاي جاعاسىندا اينالا ۇرىس سالىپ، حىبەي، شاندۇڭ، حىنانداعى كەڭ ـ بايتاق جاۋ ارتقى شەبى مايداندارىندا جورىق جاساپ، 870تەن استام رەت ۇلكەندى ـ كىشىلى سوعىس جۇرگىزىپ، جاپون قۋىرشاق ارمياسىنىڭ 36 مىڭنان استام ادامىن جويىپ، جاۋدىڭ ۇرەيىن ۇشىرادى، ماۋ زىدۇڭ جولداس ”جەڭىمپاز حۋيزۋ تارماق اترەتى“ دەپ القايدى.

ۇزاق ۋاقىت سوعىس جۇرگىزگەندىكتەن ما بىنجاي زورىعىپ اۋرۋعا شالدىعادى، 1944 ـ جىلى 1 ـ ايدا حۋيزۋ تارماق اترەتى بۇيرىق بويىنشا يان ـ انعا اتتانار الدىندا، اۋرۋ مەڭدەتكەن ول اسكەري قوسىنعا سوڭعى رەت جۇمىلدىرۋ بايانداماسىن جاساپ، جولداستارىنا: ”پارتياعا ىلەسىپ، ماۋجۋشيگە ىلەسىپ، جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى سوڭىنا دەيىن سوعىس جۇرگىزىڭدەر!“ دەپ تاپسىرادى. سول جىلى 2 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى ما بىنجاي باقىتقا قارسى 42 جاسىندا قايتىس بولادى.

ۋاقىت جىلجىپ زامان ٴوتىپ، سوعىس ٴورتى باسىلدى؛ وتباسى، وتان گۇلدەندى، نەگىز بەكەمدەلدى، مەملەكەت تىنىشتالدى. قاھارمانداردىڭ ىستىق قانى ولار وسى ماقساتتا كۇرەس جۇرگىزگەن جۇڭحۋا توپىراعىمەن بىتە قايناسىپ توعىستى. 1954 ـ جىلى ما بىنجايدىڭ سۇيەگى شاندۇڭنىڭ باتىسىنداعى شينشيان اۋدانىنداعى جاڭلۋجيدان حۋابەي اسكەري رايونىنىڭ قۇرباندار قابىرستاندىعىنا اكەلىپ جەرلەندى. 2009 ـ جىلى ما بىنجاي جاڭا جۇڭگونىڭ قۇرىلۋىنا كورنەكتى ۇلەس قوسقان 100 قاھارمان ۇلگىنىڭ ٴبىرى بولىپ باعالاندى.

2001 ـ جىلى 8 ـ ايدا ما بىنجاي ەسكەرتكىش سارايى شيانشيان اۋدانى بىنجاي حۋيزۋ اۋىلىنىڭ بىنجاي شىعىس قىستاعىندا سالىندى، 2008 ـ جىلى 8 ـ ايدا كەڭەيتىپ سالىندى. ما بىنجايدىڭ قولىنا قىلىش ۇستاپ تۇلپار مىنگەن مىس ٴمۇسىنى ەسكەرتكىش سارايى الاڭىنىڭ قاق ورتاسىندا ايبىنىمەن قاسقايىپ تۇر. ەسكەرتكىش سارايىندا تاريحتىڭ ەستەلىگى بولعان كونە سۋرەتتەر، كونەنىڭ كوزىندەي زاتتار ما بىنجاي مەن ونىڭ باسشىلىعىنداعى حۋيزۋ تارماق اترەتىنىڭ ەرلىكپەن جاۋدى جويعان ىزگى ىستەرىن قايتا كورسەتىپ تۇر. قازىرگە دەيىن ما بىنجاي ەسكەرتكىش سارايىنا كەلگەن ەكسكۋرسيالاۋشىلاردىڭ سانى ٴبىر ميلليون ادامنان (رەت) اسىپ، ماڭىزدى وتانشىلدىق تاربيە بازاسىنا جانە پاكتىك تاربيەسىندە، ”ٴسوز جوق، بارۋعا ٴتيىستى جەرگە“ اينالدى.

”قىستاق دامىدى، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ تۇرمىسى جاقساردى، بۇلاردى قاھارماندارعا ايتامىز“. بىنجاي شىعىس قىستاعى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۋجيى ما شيانيۇڭ ما بىنجاي ەسكەرتكىش سارايىنا ۇنەمى بارىپ تۇرادى. بىنجاي شىعىس قىستاعى، بىنجاي باتىس قىستاعى مۇسىلمانشا ەت ازىق ـ تۇلىكتەرىن وڭدەۋدى ٴداستۇرلى كاسىپ سالاسى ەتەدى، سوڭعى جىلدارى بىرتىندەپ دامىپ زورايىپ كەلەدى. قازىر ەكى قىستاقتا ەت ساقتاۋ وڭدەۋ توڭازىتقىش قويماسىنان 113ى، ماي زاۋودىنان 4ى بار، جىلىنا 300 مىڭ توننا سيىر، قوي ەتىن وڭدەۋ ٴوندىرىس قۋاتىن قالىپتاستىرعان. كاسىپ سالاسىنىڭ دەڭگەيى جوعارىلاعان سوڭ قىستاقتا ولكە، قالا دارەجەلى جاڭا گۇلدەنگەن جەتەكشى كاسىپورىندار ىركەس ـ تىركەس قۇرىلىپ، حۋابەي وڭىرىندەگى ەڭ ۇلكەن مۇسىلمانشا ازىق ـ تۇلىك جيناۋ ـ تاراتۋ ورنىنىڭ قالىپتاسۋىنا جەتەكشىلىك ەتتى.

قىزىل تاربيە، ەكسكۋرسيالاۋ، زەرتتەۋ، وقىتۋ، ونەركاسىپتىك ساياحات، زات ساتىپ الۋ، دەمالىس سياقتىلار ٴبىر تۇلعالانعان ما بىنجايدىڭ اتا مەكەنى كۇن ساين تۇرلەنۋدە.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى شيجياجۋاڭنان بەرگەن حابارى)

جاڭ سىدى:

حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋدىڭ ۇلگىسى

كومىر ورتەپ جاتقان جاڭ سىدى (سولدا).
☐ شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

☐ شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ ٴتىلشىسى / لي ليكى

”ەندى انا وپەراتسيا جاساتتىم، جەرگە تۇسە المايمىن، باعىما قاراي، جاستار كەلىپ كومەكتەسىپ جيناسىپ بەردى“. 5 ـ اي كىرىسىمەن جاڭ سىدىنىڭ تۋعان جەرى سىچۋان نانچۇڭ قالاسى يلۇڭ اۋدانىنىڭ قىشى وراتىن، كۇرىش مايساسى اتىزىن جىرتاتىن ەگىس جۇمىسىنىڭ قاربالاس مەزگىلى باستالادى، اۋداندىق ٴتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتى مەن باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كوميتەتىندەگى 11 پارتيا مۇشەسىنىڭ كومەگىندە، شىڭجياگوۋ قىستاعىنداعى جەتپىس جاستان اسقان تۇرعىن تاڭ چىڭدىنىڭ ٴۇيىنىڭ قىشىسى ورىلىپ قامبالانىپ بولدى.

3 ـ ايدان بەرى يلۇڭ اۋداندىق ٴتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتى، باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كوميتەتى ورگاندارىنداعى 186 ٴتارتىپ تەكسەرۋ، باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كادرى كەدەيلىكتەن ارىلتۋ بويىنشا 230 قىستاقتى بىرلەسىپ كوتەرمەگە الىپ ”مەن بۇقارا ٴۇشىن ناقتى ٴىس ىستەيمىن“ قيمىلىن ورىستەتىپ، 37 قىستاقتىڭ (الەۋمەتتىك اۋماق) پارتيا ياچەيكاسىمەن جۇپ قۇراپ بىرلەسىپ قۇرىپ، 118 ماسەلەنى جينادى ٴارى شەشتى. شارۋا وتباسىلارىن ارالاپ، حالىق جاعدايىن ۇعىسىپ، ناقتى ٴىس ىستەدى. يلۇڭدا قالىڭ پارتيالى كادرلار پارتيا تاريحىن ۇيرەنۋ تاربيەسىنىڭ ناتيجەلەرىن بۇقارانىڭ تابىس سەزىمىمەن سارابتاپ، جاڭ سىدىنىڭ حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋ رۋحىن امالياتتا ايگىلەدى.

جاڭ سىدى 1915 ـ جىلى 4 ـ ايدا داباشان تاۋىنىڭ قويناۋىندا جەر مايلاپ ەگەتىن كەدەي ديقان وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن، اۋىلداستارىنىڭ كومەگىندە ەسەيىپ ەرجەتەدى، باققان شەشەسى ونىڭ اۋىلداستارىنىڭ قامقورلىعىن ۇمىتپاۋى ٴۇشىن، وعان ”سىدى“ دەپ ات قويادى. 1933 ـ جىلى 2 ـ ايدا جۇڭگو جۇمىسشى ـ شارۋا قىزىل ارمياسىنىڭ 4 ـ باعىت ارمياسى سىچۋان ـ شانشي توڭكەرىستىك بازاسىن قۇرادى. 1933 ـ جىلى 12 ـ ايدا جاڭ سىدى قىزىل ارمياعا قاتىناسادى، كوپ وتپەي كوممۋنيستىك جاستار وداعىنا مۇشە بولادى. 1935 ـ جىلى جاڭ سىدى قىزىل ارميانىڭ 4 ـ باعىت ارمياسىنىڭ ۇزاق جورىعىنا قاتىناسىپ، ادام اياعى باسپاعان قارلى تاۋلاردان، قۇيلى دالالاردان 3 رەت وتەدى.

ۇزاق جورىق كەزىندە جاڭ سىدى ەر جۇرەكتىلىگىمەن، زەردەلىگىمەن جالعىز ٴوزى وزەننەن ٴجۇزىپ ٴوتىپ، جاۋدىڭ وتكەل قايىعىن تارتىپ الىپ، قىزىل ارميانىڭ جيالىڭجياڭ وزەنىنەن كۇشپەن وتۋىنە شارت ـ جاعداي ازىرلەيدى؛ چۋانشيدەگى ماۋجوۋ وڭىرىندە ول ٴبىر ٴوزى جاۋدىڭ ەكى پۋلەمەتىن تارتىپ الادى، جاۋىنگەر سەرىكتەرى ونى ىقىلاسپەن ”كىشكەنتاي جولبارىس“ دەپ اتاپ، ەل اۋزىندا اڭگىمە بولىپ تارايدى. 1936 ـ جىلى 10 ـ ايدا جاڭ سىدى اسكەري بولىممەن سولتۇستىك شانشيگە بارادى، 1937 ـ جىلى جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولادى.

جاڭ سىدى حالىقتىڭ مۇددەسى ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋ بورىشىن باستان ـ اياق ەستە بەرىك ساقتاپ، بارلىعىندا حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋ باستى ماقساتىنا تاباندى بولدى ٴارى ونى امالياتتا بۇلجىماي دايەكتىلەندىردى. يان ـ انداعى كەزىندە استىق ەرەكشە تاپشى بولدى، حابارلاسۋ بانىنىڭ بانجاڭى رەتىندە جاڭ سىدى باندەگى جاۋىنگەرلەردىڭ قارنىنىڭ تويۋى ٴۇشىن، ٴار جولعى تاماق كەزىندە باسقالاردىڭ تاماقتى كوبىرەك جەۋى ٴۇشىن، تاماعىنىڭ جارتىسىن جەپ بولعان سوڭ ىدىسىن ٴۇن ـ ٴتۇنسىز قويا سالىپ، شەلەكتى كوتەرىپ سۋ اكەلۋگە كەتەدى.

1942 ـ جىلى 11 ـ ايدا اسكەري ٴبولىم رەتتەلدى، جاڭ سىدى ۇيىمنىڭ بولىسىنا بويسۇنىپ، ورتالىق قورعاۋشىلار تۋانىنىڭ 1 ـ لياندىنا جاۋىنگەر بولىپ اۋىسىپ، ماۋ زىدۇڭنىڭ ىشكى قورعانىس بانىندا قورعاۋشىلىق مىندەتىن اتقاردى. ول ۇنەمى جاۋىنگەر سەرىكتەرىنە كومەكتەسىپ كيىمدەرىن جاماپ، جۋىپ، ٴشوپ شاقاي توقيدى، اسكەري ٴبولىم تۇراتىن جەردەگى بۇقارانىڭ وندىرىستىك ەڭبەكتەرىنە باستاماشىلدىقپەن كومەكتەسەدى. 1944 ـ جىلى جاڭ سىدى زور ٴوندىرىس قيمىلىنا بەلسەنە قاتىناسىپ، ەگىس الاڭىنىڭ ورىنباسار اترەت باستىعى بولىپ سايلانادى. 1944 ـ جىلى 7 ـ ايدا سولتۇستىك شانشيدەگى انساي اۋدانىندا تاۋدا اعاش كومىرىن ورتەۋ ەڭبەگىن ىستەيدى. ول جاپادان، شارشاپ ـ شالدىعۋدان، لاستىقتان قورىقپاي، ٴار جولى اعاش كومىر تارتىپ شىعارعاندا ەلدەن بۇرىن ٴوزى ۇڭگىرگە ٴتۇسىپ جۇمىس ىستەيدى.

1944 ـ جىلى 9 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى جاڭ سىدى جاۋىنگەر سەرىكتەرىن باستاپ تاۋدان ۇڭگىر قازىپ جاتقاندا ۇڭگىردىڭ توبەسى قۇلاپ كەتەدى، ول جاۋىنگەر سەرىكتەرىن ۇڭگىر اۋزىنا يتەرىپ شىعارىپ، ٴوزى استىندا كومىلىپ قالادى. جاۋىنگەر سەرىكتەرى قۇتقارىلعانىمەن، جاڭ سىدى قۇربان بولادى، سول كەزدە نەبارى 29 جاستا ەدى.

ماۋ زىدۇڭ جولداس جاڭ سىدىعا ازا ٴبىلدىرۋ جيىنالىسىندا «حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەيىك» دەگەن تاقىرىپتا لەكسيا سويلەيدى. ول بىلاي دەيدى: ”ٴبىزدىڭ كوممۋنيستىك پارتيا جانە كوممۋنيستىك پارتيا باسشىلىق ەتكەن 8 ـ ارميا، جاڭا 4 ـ ارميا ــ توڭكەرىستىك قوسىن. ٴبىزدىڭ بۇل قوسىنىمىز بۇكىلدەي حالىقتى ازات ەتۋدى كوزدەيتىن، حالىق مۇددەسى ٴۇشىن ٴۇزىلدى ـ كەسىلدى قىزمەت ىستەيتىن قوسىن“. ”جاڭ سىدى جولداس حالىقتىڭ مۇددەسى جولىندا قازا بولدى، ونىڭ قازاسى تايشان تاۋىنان دا قادىرلى“.

قىزىل تامىر توقتاۋسىز اعىلىپ، قىزىل گەن الاۋى جالعاستى. جاڭ سىدىنىڭ حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋ رۋحى قازىرگى تاڭدا تۋعان جەرىنىڭ قىزىل بەلگىسىنە اينالدى، يلۇڭ اۋداندىق پروكۋراتۋرانىڭ ”جاڭ سىدى ۇلگىسىندەگى حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋ شاعىن بولىمشە اترەتى“، ”جەتىمدەرگە ناقتى ٴىس ىستەپ“ مەيىر جەتكىزدى، مەملەكەت ەلەكتر تورى يلۇڭ اۋداندىق ەلەكترمەن قامداۋ سەرىكتەستىگىنىڭ ”جاڭ سىدى كوممۋنيستىك پارتيا مۇشەلەرى قىزمەت وتەۋ اترەتى“ كاسىپورىنداردىڭ ەنەرگيا ۇنەمدەپ، قۇراۋدى ازايتۋىنا كومەكتەستى... ”جاڭ سىدى“ ەسىمىمەن اتالعان كوپتەگەن قىزمەت وتەۋ اترەتتەرى قوعامداعى السىز قاۋىمعا كومەكتەسۋ، ولاردى سۇيەمەلدەۋ سياقتىلار ارقىلى پارتيا تۋىن ارداگەر قۇرباننىڭ اتا مەكەنىندە اسقاق جەلبىرەتتى.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى چىڭدۋدان بەرگەن حابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى شينجياڭ بولىگىنىڭ تولىعىمەن تۇتاستىرىلعاندىعىن اڭعارتىپ قالماستان، جالپى ۇزىندىعى مولشەرمەن 2768 كيلومەتر كەلەتىن بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنىڭ تۇتاس جەلىسىنىڭ دە تۇتاستىرىلعاندىعىن اڭعارتادى.

”ۋتۇڭداچۋان ـ موري بولىگىندە 6 ـ ايدىڭ سوڭىندا اۆتوكولىك قاتىنايدى، سول كەزدە كەز كەلگەن جاعدايدا بىردەي بولعان شينجياڭعا كىرىپ ـ شىعاتىن ۇلكەن ارنا قالىپتاسىپ، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋىنىڭ سولتۇستىك ارناسى جالپى بەتتىك سالىنىپ بولادى“، ـ دەدى جۇڭگو تەمىر جول قۇرىلىسى قارجى قوسۋ توبى شەكتى سەرىكتەستىگى بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى نىسانىنىڭ جاۋاپتىسى دا ۋىنبين.

شونجى اۋدانى حۋيتۇڭ تاسمال شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ باس ديرەكتورى دۋان شييان بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىندا اۆتوكولىك قاتىناۋىن كۇن ساين تاعاتى تاۋسىلا كۇتۋدە: ”اۆتوكولىك قاتىناعانىنان كەيىن ٴبىزدىڭ جۇك اۆتوكولىكتەرىمىز وسى جولمەن شينجياڭنان جىلدام شىعادى“. حۋيتۇڭ تاسمال سەرىكتەستىگىندە 1000نان استام جۇك اۆتوكولىگى بار، تاسمال بازارى شينجياڭ جانە ىشكى ولكەلەردىڭ باستى قالالارىن قامتيدى، ٴار جىلى شونجى اۋدانىنان قىرۋار تاس ماتەريالدارى، ۇن سياقتى زاتتاردى تاسمالداپ شىعادى.

دۋان شييان ٴبىر ەسەپ جاساپ كورسەتتى، شونجى اۋدانىنان تاس ماتەريالىن باسىپ شي ـ ان قالاسىنا جەتكىزۋدى مىسال ەتسەك، قازىر جۇك اۆتوكولىكتەرى شونجى اۋدانىنان شىعىپ، 200 نەشە كيلومەترلىك ولكە تاس جولىن باسىپ، قۇمىل قالاسىنىڭ يجوۋ رايونىنا كىرگەن سوڭ ليانيۇنگاڭ ـ قورعاس جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنا (G30) شىعىپ، شي ـ انعا تارتادى، ٴبىر بارعانداعى تاسمال قاراجاتى 12 مىڭ يۋان بولادى. ال شونجى اۋدانىنان بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى ارقىلى ميڭشۋيدەن شينجياڭنان شىعىپ شي ـ انعا بارسا جول قىسقارادى، ٴبىر بارعانداعى تاسمال قاراجاتى 2000 يۋان تومەندەۋى مۇمكىن.

جۇك اۆتوكولىگى شوفەرى جاڭ لۇڭ دە بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىندا اۆتوكولىك قاتىناۋىن اڭسايدى. ونىڭ تانىستىرۋىنشا، قازىر شونجى اۋدانىنان يجوۋ رايونىنا زات جەتكىزۋدىڭ جالپى ارالىعى 460 كيلومەتر اينالاسىندا، ونىڭ ۇستىنە جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول از، ولكە تاس جولى كوپ، جولدا جۇك اۆتوكولىكتەرى كوپ بولاتىندىقتان وڭاي كەپتەلىس تۋىلادى. ”ەڭ كوپ بولعاندا مەن جولدا ٴبىر كۇن، ٴبىر ٴتۇن بوگەلدىم. بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىندا اۆتوكولىك قاتىناعانىنان كەيىن مەن اۆتوكولىك كەپتەلىسىنەن الاڭدامايمىن“، ـ دەدى ول.

بايۋ جولى

5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن، كۇن اشىق، موري قازاق اۆتونوميالى اۋدانى يگەنبۇلاق اۋىلى يۋەلياڭدي قىستاعى ۋاڭشۋيۋان حالىقتىق تۇسەلحاناسىنىڭ جاۋاپتىسى ليۋ شۋچين ۇيلەردى تازالاپ بولعانىنان كەيىن، قوناق قابىلداۋعا دايىندالدى.

يۋەلياڭدي قىستاعى 2018 ـ جىلى 3 ـ توپتاعى ”جۇڭگونىڭ ٴداستۇرلى قىستاعى“ تىزىمىنە ەنگىزىلدى. سوڭعى جىلدارى قاتىناستىڭ ٴجۇرىس ـ تۇرىستىڭ قولايلى بولۋىنا ىلەسە، بارعان ساين كوپ ساياحاتشى وسى بايىرعى قىستاققا ات باسىن بۇرىپ، اۋىل مادەنيەتىنىڭ تارتىمدىلىعىن سەزىنەتىن بولدى.

بىلتىر ليۋ شۋچين ٴوز اۋلاسىن حالىقتىق تۇسەلحانا ەتىپ وزگەرتىپ، بيىل 5 ـ ايدان باستاپ تيجاراتىن باستادى. ”بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى اشىلعانىنان كەيىن، اناعۇرلىم كوپ ٴوز اۆتوكولىگىمەن ساياحاتتايتىن ساياحاتشىلار جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولمەن موريعا توتە كەلەدى، يۋەلياڭدي قىستاعىنا كەلەتىن ساياحاتشىلار دا بارعان ساين كوبەيەدى، كىرىسىمىز، ٴسوزسىز، كوبەيەدى“، ـ دەدى ول.

شونجى اۋدانى جەبەكۋ قالاشىعىنىڭ جاڭبا قىستاعى بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىنا 10 كيلومەترگە جەتپەيتىن جەردە، قاتىناسى قولايلى، ونىڭ ۇستىنە جانبۇلاق كورىنىس اۋماعىمەن ىرگەلەس. قازىر بۇكىل قىستاقتا 26 حالىقتىق تۇسەلحانا، 14 شارۋالار شاتىرى ساياجايى بار.

2018 ـ جىلى جاڭبا قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ۋاڭ شياۋجۇن حالىقتىق تۇسەلحانا اشىپ، ساياحاتتىڭ يگىلىگىن كوردى. بيىل ول ەرتە باستان اۋلاسىن كوكونىس ەگىپ، قوناق قابىلداۋدىڭ دايىندىعىن جاسادى. ”جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول بارعان ساين قولايلى بولدى، ساياحاتشىلار، ٴسوزسىز، كوبەيەدى، مەن بيىل جاقسىراق ىستەپ، كوبىرەك اقشا تابامىن“، ـ دەدى ول.

جەبەكۋ قالاشىعى پارتكومىنىڭ شۋجيى باي شىڭچۇننىڭ تانىستىرۋىنشا، جاڭبا قىستاعى بيىل تاعى ۇيشە اۆتوكولىك تۇراعى سياقتىلاردى سالىپ، ”جانبۇلاقتى ساياحاتتاۋ، جاڭبادا قاقتاما جەۋ، جاڭبا حالىقتىق تۇسەلحاناسىنا تۇنەۋ“ سىندى ساياحات سارا ماركاسىن تۇلعالاپ، بيىلعى جان باسىندىق تازا كىرىستى 30 مىڭ يۋاننان اسىرۋعا كۇش سالادى.

ٴۇمىت جولى

”ٴبىز بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولىندا اۆتوكولىك قاتىناۋىن اڭساپ ٴجۇرمىز، اۆتوكولىك قاتىناعانىنان كەيىن باركولدا جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول بولماۋ تاريحى اياقتالادى، جەرگىلىكتى بۇقارانىڭ ٴجۇرىس ـ تۇرىسى قولايلى بولىپ قالماستان، ساياحات، زات اينالىمى سياقتى كاسىپ سالالارى دا اناعۇرلىم مول داۋىم ورايىن قارسى الادى“، ـ دەدى باركول قازاق اۆتونوميالى اۋداندىق قاتىناس ـ تاسمال مەكەمەسىنىڭ باستىعى جەڭىسبەك توقشەكە.

ٴبىر جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول، قالىڭ ادام، قالىڭ اۆتوكولىك الا كەلىپ قانا قالماستان، تاعى ٴۇمىت جانە بۇرىلىس تا الا كەلەدى.

بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى ارالتۇرىك اۋدانىنىڭ باي اۋىلىن كەسىپ وتەدى، باي اۋىلى كەزىندەگى قاتىناستىڭ ”قالتارىسىنان“، لەزدە شينجياڭعا كىرىپ ـ شىعاتىن ۇلكەن ارنانىڭ الدىڭعى شەبىنە اينالدى.

”بەيجيڭ ـ شينجياڭ جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولى بىزگە اناعۇرلىم كوپ داۋىم ورايى مەن ٴۇمىتتى الا كەلدى“، ـ دەدى باي اۋىلدىق پارتكومنىڭ شۋجيى ليڭ يۇنجى.

ٴىرى تيپتى زات اينالىمى كاسىپورنى باي اۋىلىنا قارجى قوسىپ، قامبا زات اينالىمىن دامىتۋدى جوسپارلادى، باي اۋىلى وسى ٴۇشىن جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول بويىنان 230 مۋ جەردى يەلەيتىن زات اينالىمى باقشا رايونىن سالۋدى جوسپارعا الىپ، اناعۇرلىم كوپ كاسىپورىنداردى كەلىپ ىرگە تەبۋگە باۋرادى.

بۇل باي اۋىلىنداعى ديقان دۋان شيياعا ساۋدا ورايىن اكەلدى، ول اۆتوكولىك جوندەۋ دۇكەنىن اشۋدى جوسپارلاپ وتىر ەكەن: ”جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدا اۆتوكولىك قاتىناي سالا، ارى ـ بەرى وتكەن اۆتوكولىكتەر كوبەيەدى، مەنىڭ ساۋدام، ٴسوزسىز، جاقسى بولادى“.

داۋىم ورايى كوبەيدى، باي اۋىلىنىڭ ەگىنشى ـ مالشىلارىنىڭ كوزقاراسىندا بىرتە ـ بىرتە وزگەرىستەر تۋىلدى. نەشە ونداعان جىل جەر سالعان ٴراشيدام تۇرعۇن بيىل ٴوز ٴۇيىنىڭ اۋلاسى مەن ۇيلەرىن جاڭالاپ، حالىقتىق تۇسەلحانا اشىپ الدى، ەڭ كوپ بولعاندا 20 ادامنىڭ تۇنەۋىن، تاماقتانۋىن قاناعاتتاندىرا الادى. ”جوعارى جىلدامدىقتى تاس جولدا كوپ وتپەي اۆتوكولىك قاتىنايدى، مەن دە ’ساياحاتتان اقشا‘ تابامىن“، ـ دەدى ول.

مەكەن ـ جايىمىز: ٴۇرىمجى قالاسى حۇڭشيۋان سولتۇستىك جولى 500 ـ ٴنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ٴنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان